

1. A vállalkozás értelmezése és a vállalkozási tevékenység jellemzői.

1.1. A vállalkozások gazdaságban betöltött szerepe

A társadalmi gazdasági fejlődés biztosítékai a különböző vállalkozások. Ezek állítják elő a különböző termékeket és szolgáltatásokat, amelyek az egyre növekvő fogyasztói igények kielégítésére szolgálnak. Fontos szerepet töltenek be az egyik legfontosabb gazdasági erőforrás, a munkaerő foglalkoztatásában. Adófizetésük következtében hozzájárulnak a központi költségvetés bevételeihez, ezért a közfeladatok megoldásának színvonala is jelentős mértékben függ számuktól és eredményességüktől. Sikeres működésük következménye a gazdasági növekedés, a jövedelmek gyarapodása, a foglalkoztatottság javulása, azaz az életszínvonal emelkedése. Azaz nyugodtan mondhatjuk, hogy jövőnk alakulásának zálogai a vállalkozások.

1.2. A vállalkozások kialakulásának története

A vállalkozások először a tőkés vállalkozások hazájában, Angliában jöttek létre a gyáripar kialakulásával.

Magyarországon a vállalkozások fejlődésének:

- a. Első szakasza:** a XIX. század első felétől 1946-ig az államosításokig tart.

A XX. század elején a vállalkozásokat a háborús készülődés jellemezte, majd a két világháborút követően megtorpanás figyelhető meg a vállalkozások fejlődésében.

- b. Második szakasza:** 1947-1990-ig, a rendszerváltásig tart.

Erre az időszakra az árutermelést, piacot, magántulajdont tagadó szocialista rendszer volt jellemző, amelyben a gazdaság irányítása központi tervutasításos gazdaságpolitikával valósult meg, esélyt sem hagyva a vállalati önállóságnak és érdekeltiségnek. A korábban virágzó vállalatokat államosították, és az ország gazdasági sajátosságait figyelmen kívül hagyva, szovjet mintára, a nehézipar és vegyipar fejlesztését erőltették. Ekkor alapították a rendelkezésre álló erőforrásokat figyelmen kívül hagyó erőműveket, kohászati üzemeket, építőanyag és építőelem gyárakat, vegyi üzemeket. A mezőgazdaság kollektivizálásával sorra jöttek létre a mezőgazdasági termelőszövetkezetek és állami gazdaságok.

1968-ban az Új Gazdasági Mechanizmus bevezetésével, megjelentek piacgazdasági elemek is, a vállalatok kaptak némi önállóságot és az érdekeltiségi rendszer parányi eleme is megjelent, de az ekkor működő vállalatok még jóindulattal sem nevezhetők vállalkozásoknak.

Az 1970-es évektől a nagyvállalatok keretein belül megjelentek a gazdasági munkaközösségek, amelyeknek tagjai munkaidő után a vállalat eszközeivel, jövedelem kiegészítés céljából dolgoztak, és ez által saját életszínvonaluk jelentős emelkedését könyvelhették el. Ezek tekinthetők a későbbi gazdasági társaságok előfutárainak. Ebben az időszakban már a magánvállalkozások, kisiparosok, kiskereskedők,

magánfuvarozók stb. tevékenységét sem gátolták olyan mértékben, mint az 1950-60-as években. Az 1980-as évektől sorra születtek meg azok a jogszabályok (a magángazdasági tevékenység engedélyezése, a gazdasági társaságokról és az egyéni vállalkozásokról szóló törvény), amelyek a privatizációt, és a vállalkozások gazdasági szerepének visszaállítását segítették elő.

c. A harmadik szakasz: 1990-től napjainkig tart.

Erre az időszakra a vállalkozás szabadsága, a vállalkozási formák sokszínűsége jellemző. Visszakapták a vállalkozások azt a rangot, amit gazdaságban betöltött szerepük jelentősége miatt megérdemelnek. A privatizáció (az állami vállalatok magánkézbe adása) eredményeképpen sorra alakultak a különböző gazdasági társaságok. A teljesen új egyéni vállalkozások és társas vállalkozások létrejöttéhez is kedvező jogszabályi és gazdasági háttérteret teremtettek.

1.3. Üzleti szervezetek, vállalkozások, vállalatok fogalma

Üzleti szervezetek: azok a fogyasztói igényt kielégítő szervezetek, amelyek gazdasági erőforrásaikkal gazdálkodnak. A gazdálkodás azt jelenti, hogy igyekeznek a rendelkezésre álló erőforrásokat ésszerűen hasznosítani.

Az üzleti szervezetek lehetnek:

- a. Vállalkozások, vállalatok,
- b. Nonprofit szervezetek.

A vállalkozások, vállalatok fogalmát a mindennapi életben gyakran azonos /szinonim/ fogalomként emlegetik. Nyilván a két dolog sok hasonlatosságot tartalmaz, de még is különbözik.

Vállalkozás fogalma: -Üzletszerű, gazdasági tevékenység fogyasztói igények kielégítésére, profitszerzés céljából,

-illetve az a gazdálkodó egység, amely ilyen jellegű tevékenységet végez.

A definícióból következik, hogy vállalkozást indítani minden olyan tevékenységre lehet, amelyre van igény, azaz eladható, kivéve, amit jogszabály tilt. Az üzletszerűségnek feltétele a rendszeresség, azaz csak az ilyen jelleggel végzett tevékenység üzletszerű. Másik feltétele, hogy a tevékenységet haszonszerzés céljából folytassák.

A vállalat: A jogi személyiséggel rendelkező üzleti vállalkozás szervezeti kerete.

A definícióból látható, hogy a vállalkozás tágabb fogalom, ugyanis minden vállalat egyben üzleti vállalkozás is, de nem minden vállalkozás tekinthető egyben vállalatnak is. /Azt, hogy mit jelent az önálló jogi személyiségű vállalkozás a későbbiekben még részletezzük./

Nonprofit szervezetek: azok az intézmények, szervezetek, amelyek elsődleges célja nem a minél nagyobb profit elérése. Ide tartoznak a különböző költségvetési intézmények, alapítványok, közhasznú szervezetek.

1.3.1. A vállalkozások közös jellemzői:

a) Az önállóság

Az anyagi és jogi felelősség mértékét és módját döntően az határozza meg, hogy a vállalkozások önálló vagy nem önálló jogi személyiségűek. Ez pedig vállalkozási formától függ, és jogszabály írja elő. Tehát amikor vállalkozási formát választunk, akkor az is eldől, hogy önálló vagy nem önálló jogi személyiségű vállalkozást alapítunk

Ez kifejezésre jut abban, hogy a vállalkozás saját maga határozza meg céljait, illetve azt, hogy milyen jellegű tevékenységet végezzen, termékeket állítson elő, vagy szolgáltatásokat nyújtson. Az önállóság abban is kifejezésre jut, hogy e célok eléréséhez maga teremti a feltételeket /biztosítja az erőforrásokat, anyagokat, termelő berendezéseket, munkaerőt stb/. A tevékenység eredményeként képződött nyereség felhasználásáról is önállóan döntenek.

Ez az önállóság azonban mindig viszonylagos. A döntéseket számos olyan tényező befolyásolja, amelyeknek alakulása a vállalkozás döntéshozóinak hatáskörén kívül esik. Ezért a döntéshozatalnál mindig figyelembe kell venni azokat a külső és belső adottságokat, amelyek hatással vannak azok tevékenységére /Pl. a különböző rendeletek, jogszabályok, a versenytársak/.

b) Nyereségérdekeltség, profitorientáltság

A vállalkozás hosszú távú működésének, azaz túlélési stratégiájának alapvető feltétele, hogy a vállalkozás bevételei hosszú távon haladják meg a kiadásait, azaz a vállalkozások nyereséget realizáljanak. Átmeneti visszaesések, veszteségek természetesen előfordulhatnak, de a hosszú távon veszteséget produkáló vállalkozás képtelen fejlődni, feléli vagyont, és előbb vagy utóbb elsorvad, vagy elveszíti önállóságát.

c) Kockázatvállalás

Az előző két jellemzőből egyértelműen következik, hogy minden üzleti vállalkozás a vállalkozásba befektetett tőkét kockáztatja; ugyanis mindig utólag, a befektetést követően realizálódik a nyereség, és a piacon dől el, hogy az előállított terméket vagy szolgáltatást a vevők hajlandók-e megvásárolni annyiért, hogy a befektetett erőforrások megtérüljenek és a vállalkozó még profitot is realizáljon. Ebből következik, hogy az üzleti vállalkozásnak mindig saját tőkéjét kell, hogy kockáztassa.

Természetesen a **kockázat csökkentésének** vannak lehetőségei, ilyenek:

- piackutatással a vevők igényeinek felmérése.

- rugalmas alkalmazkodás a vevők igényeihez.
- a versenytársak állandó figyelése.
- több lábon állás; azaz az erőforrások megosztása több cél között, annak érdekében, hogy ha az egyik cél megvalósulása sikertelen, a másik célra összpontosítva, működőképes maradjon a vállalkozás.
- a vállalkozás környezetében lévő információk változásának figyelemmel kísérése. Ha gyorsan jut új információkhoz, és azokhoz gyorsan alkalmazkodik, akkor versenyelőnyre tesz szert.

d) Felelősségvállalás

Minden vállalkozás felelős tevékenységéért.

A felelősségvállalás formái:

- anyagi,
- jogi,
- erkölcsi felelősségvállalás.

A vállalkozások **anyagi** felelősségvállalása azt jelenti, hogy a tevékenységük közben vállalniuk kell annak anyagi következményeit, azaz ha partnereinek, munkavállalóinak működésük közben kárt okoznak, azt saját vagyonuk terhére meg kell téríteni.

A **jogi** felelősségvállalás összefügg az anyagi felelősségvállalással. Ha a tevékenységükkel kapcsolatban kötelezettséget vállalnak, és e közben anyagi veszteséget okoznak, akkor az anyagi kártérítés jogi úton is kikövetelhető, azaz a vállalkozások perelhetők.

Az **erkölcsi** felelősségvállalás azt jelenti, hogy a vállalkozások a társadalom részeként, annak értékítélete mellett végzik tevékenységüket.

Hasonlítsuk össze, hogy mit jelent, ha a vállalkozás:

Önálló jogi személy

- Állandó szervezettel rendelkezik, amely a tulajdonosok (tagok) változása esetén is változatlan marad.
- A tulajdonosok vagyonától elkülönített, önálló vagyonnal rendelkezik. Ezért az induló vagyon minimális nagyságát általában jogszabály írja elő az üzleti partnerek védelmében.

- Tevékenységükért önálló vagyoni felelősséggel tartoznak, de csak kizárólag a vállalkozás saját vagyonának mértékéig. Ezt a felelősségvállalást korlátolt felelősségvállalásnak nevezzük.
- Ilyenek: korlátolt felelősségű társaságok (Kft.), részvénytársaságok (Rt.), közös vállalatok, egyesülések, állami és önkormányzati vállalatok, szövetkezetek.

Nem önálló jogi személy

- Nem rendelkezik a tulajdonosok személyétől független, állandó szervezettel. A döntéshozatal a tulajdonosok személyéhez kötött.
- A tulajdonosok személyes vagyona nem különül el élesen a vállalkozás vagyonától, azzal összeolvad. Ezért jogszabály nem írja elő az induló vagyon minimális nagyságát.
- Ha a vállalkozás saját vagyona nem elegendő a tartozások kiegyenlítésére, akkor a tulajdonosok saját, személyes vagyonukkal is felelősséget vállalnak. Ezt nevezzük az alapító tagok korlátlan felelősségvállalásának.
- Ilyenek: egyéni vállalkozások, betéti társaságok (Bt.), közkereseti társaságok (Kkt.).

1.3.2. A vállalkozások csoportosítása

a. Tevékenységi körük szerint:

- Termelő vállalkozások,
- Szolgáltatást végző vállalkozások,
- Kereskedelmi vállalkozások.

b. Tulajdonformájuk szerint:

- Magántulajdonban,
- Szövetkezeti tulajdonban,
- Állami tulajdonban,
- Önkormányzati tulajdonban,
- Vegyes tulajdonban levő.

c. Vállalkozási forma szerint:

- Egyéni vállalkozások,
- Társas vállalkozások.

d) Nagyságuk szerint

- Mikroállalkozás,
- Kisvállalkozás,
- Középvállalkozás,
- Makrovállalkozás.

A **termelő vállalkozások** termékek előállításával foglalkoznak. Ezek elsősorban az ipar, mezőgazdaság vagy építőipar területén tevékenykednek.

A **szolgáltatást** végzők közvetlenül elégítenek ki tevékenységükkel szükségleteket. Sokrétű tevékenységet végeznek.

A **kereskedelmi vállalkozások** is szolgáltatást nyújtanak, de nagy jelentőségük és számuk miatt célszerű külön csoportba besorolni az ilyeneket.

Napjainkban, **magántulajdonban** van a vállalkozások több, mint 90%-a. Ilyen tulajdonban vannak az egyéni vállalkozások, de a gazdasági társaságok jelentős része is.

A **szövetkezeti tulajdon** az alapítók csoporttulajdonát jelenti. Jelentőségük a rendszerváltást kövően csökkent, de bizonyos területeken, megújult formában színesítik a vállalkozások palettáját (mezőgazdaság, kereskedelem).

Állami tulajdonban lévő vállalkozások száma a privatizációval lényegesen csökkent, de bizonyos területeken, ahol a magántőke nem szívesen vállalkozik az alacsony profitkilátások miatt, hosszú távon is létjogosultak.

Önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozások tulajdonosai a városi (községi) illetve megyei önkormányzatok. Általában helyi jellegű feladatokat látnak el, de az önkormányzatok számára profitot is biztosítanak.

A **vegyes tulajdonban** lévő vállalkozások ötvözik a különböző tulajdonformákat. Részben állami, részben magántulajdonban vannak, másrészt magyar és külföldi befektetők vegyes tulajdonát képezik, illetve a Magyarországon teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalkozásokat is ide soroljuk.

A vállalkozásokat csoportosíthatjuk vállalkozási formák szerint is. Az, hogy mi jellemzi az egyéni és társas vállalkozásokat, és azoknak milyen típusai vannak, a 3. fejezetben lesz szó.

A vállalkozások nagyság szerinti csoportosításának az alapja a foglalkoztatottak átlagléttszáma, az éves árbevétel és a mérleg főösszege.

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

Összefoglalás

A vállalkozások a gazdaság fejlődésének biztosítékai, számuk a rendszerváltást követően jelentősen növekedett. A vállalatok a vállalkozásoknak csak egy részhalmazát jelentik. A vállalkozásokat az önállóság, nyereségérdekeltség, kockázatvállalás, felelősségvállalás jellemzi. A vállalkozások nagyon sokrétűek, ezért különböző szempontok alapján, tevékenységi körük, tulajdonformájuk, vállalkozási formák és nagyságuk szerint csoportosíthatók.

2. A vállalkozási folyamat szakaszai, a vállalkozóvá válás motivációi

2.1. A vállalkozási folyamat szakaszai

A vállalkozónak meg kell találni üzleti lehetőségeit, értékelni és fejleszteni kell azokat, hogy legyőzze az útjába kerülő akadályokat. A vállalkozási folyamat az alábbi, jól elkülönülő szakaszokra osztható, bár ezek közül az időrendi sorrend gyakran nem egyértelmű, az egyes szakaszok ugyanis egymással párhuzamosan is zajlanak

A vállalkozási folyamat szakaszai:

1. Helyzetértékelés
 - önértékelés
 - ötlet
 - információgyűjtés
 - tőke megszerezhetősége
2. A lehetőség felismerése és értékelése
 - ötletértékelés
 - kockázat ↔ haszon
 - tartósság, kiaknázhatóság időszaka
 - versenytársak helyzete
 - személyes célok, képességek
3. Döntés a vállalkozási formáról
 - kockázatvállalás mértéke
 - rendelkezésre álló tőke
 - önmegvalósítási indítékok
 - a vállalkozástól elvárt előnyök
4. Üzleti terv kidolgozása
 - Reális, biztos alapok megteremtése
5. A szükséges források meghatározása és előteremtése

- meglévő források
- megszerezhető források

6. A vállalkozás létrehozása, alapítása

- jogi
- fizikai

7. A vállalkozás működtetése és irányítása

- tervezés
- szervezés
- irányítás
- ellenőrzés
- ösztönzés

8. A vállalkozás megszűnése, befejezése

- jogutódlás nélkül
 - saját elhatározással
 - a. egyéni vállalkozásnál vállalkozói igazolvány visszaadásával
 - b. társaságok esetén végelszámolással
 - külső hatásra
 - a. egyéni vállalkozásnál vállalkozói igazolvány visszavonásával
 - b. társaságok esetén felszámolással
- jogutódlással
 - egyéni vállalkozás: özvegy vagy örökös által folytatható
 - társaságoknál: egyesülés, beolvadás, szétválás, átalakulás

2.2. A vállalkozói ötlet

Egy vállalkozás indításakor nagyon alapos és körültekintő előkészítő munkára van szükség.

- Tisztázni kell, hogy van-e használható ötlet, mely a vállalkozás alapját képezheti.
- Az ötlet megvalósításához pénzre van szükség. Meg kell vizsgálni, hogy ebből mennyi áll rendelkezésre, és a hiányzó rész megszerezhető-e.
- A vállalkozónak számot kell vetni önmagával (személyes és családi adottságaival, körülményeivel).
- Információkat kell gyűjteni a környezetről, hol remélhet támogatást, kikhez fordulhat problémáival.

A helyzetértékelés során felvetett kérdésekre a jelölteknek saját tapasztalataik, érzéseik és benyomásaik alapján, őszintén kell válaszolni, mert a vállalkozói folyamat további elemeinek megvalósítása során így számíthat sikerre.

A potenciális vállalkozónak két realitással kell számolnia:

- Új üzleti vállalkozás beindításához jó ötletre van szükség.
- A jó ötlet önmagában még nem elegendő a sikerhez; annak kivitelezhetőnek és eladhatónak kell lennie.

Vizsgáljuk meg, hogyan születhetnek jó vállalkozási ötletek:

- A tapasztalatok szerint a legjobb ötletet legtöbbször a fogyasztó szolgáltatja, illetve az a piac megfigyeléséből, az ott tapasztalható hiányosságokból, kielégítetlen szükségletekből származik.
- Más vállalkozások megfigyeléséből, amelyeknek hasonló a profilja, szintén nyerhető ötlet. Mit tudnának tőlük jobban, máshogy csinálni.
- Jó ötlet származhat a vállalkozás kutató-fejlesztő részlegéből, illetve a vállalkozó szellemi tőkéjéből.
- Társadalmi problémák megoldására is nagyszerű vállalkozást lehet építeni (pl. ellátatlan idősök problémái).
- Külföldi utazás alkalmával ellesett, itthon még megvalósíthatatlan ötlet.
- Saját, különleges adottságok kihasználása (jó rajzkészség stb.).

2.3. A vállalkozóvá válás motivációi

Vállalkozó: az a személy, aki a vállalkozás különböző erőforrásait koordinálja, egységbe rendezi az elérni kívánt célok megvalósítása érdekében, és vállalja az ezzel járó kockázatok egészének vagy egy részének viselését.

A vállalkozóvá válás motivációi:

- a. Egyéni, belső motivációk
 - Pénzügyi függetlenség, jólét, sok pénz szerzésének lehetősége,
 - Önmegvalósítás, egyéni képességek kipróbálása, alkotni akarás,
 - Függetlenség, a munkahelyi kötöttségektől való szabadulás vágya,
 - Hatalomvágy, amely szorosan kapcsolódik a sok pénz szerzésének lehetőségéhez.
- b. Környezetből adódó motivációk
 - Anyagi vagy képességbeli elismerés hiánya a munkahelyen,
 - Perspektívátlanág, nincs remény a szakmai, vagy anyagi előrelépésre.
- c. Külső kényszer, elsősorban munkanélkülivé válás.
- d. Korábbi szintű megélhetési színvonal biztosítása; elsősorban kis keresetű értelmiségieknek, nyugdíjasoknak lehet ez egy vállalkozás alapításának motivációja (gyakran főállású munkaviszony megtartása mellett).

A vállalkozóvá válást rendszerint megelőzi, hogy korábban

- Szakmai tapasztalatokat szerzett,
- Vezetői tapasztalatra tett szert,
- Jó kapcsolatokat alakított ki, üzleti partnerekkel, vevőkkel, hivatalokkal,
- Indulótőkét szerzett.

2.4. Vállalkozói készségek és képességek

A vállalkozás sikerét jelentősen befolyásolja, hogy birtokában van-e a vállalkozó azoknak a képességeknek és tulajdonságoknak, amelyek az eredményesség feltételei.

Vállalkozói készségek rendszerezése:

- a. Szakmai készségek: minden szakmának megvannak azok az ismeretanyagai, amelyek tanulás útján megszerezhetők, illetve a gyakorlat során fokozhatók.
- b. Vezetési készségek: ezek is többé-kevésbé elsajátíthatók, fejleszthetők. Ilyenek:
 - Vállalat irányításának képessége,
 - Marketing-, piacismeretek,
 - Pénzügyi ismeretek,
 - Tervezési- és szervezőképesség,
 - Kommunikációs képesség; előny, ha idegen nyelvű is van,
- c. Vállalkozói belső jellemvonások: öröklött többnyire genetikai tulajdonságok, nehezen alakíthatók. Ilyenek:
 - Önállóság,
 - Jó áttekintő, lényeglátó képesség,
 - Jó megfigyelőképesség,
 - Kockázatvállalási készség és döntéshozó képesség,
 - Konfliktuskezelő képesség,
 - Nyitottság, rugalmasság,
 - Kezdeményező készség, kreativitás,
 - Terhelhetőség, stressztűrő képesség,
 - Önbizalom, optimizmus stb.

Összefoglalás

A vállalkozások életciklusa a vállalkozás megalakulásától megszűnéséig tartó időszak és annak szakaszai. Ennek során fellendülések és visszaesések követik egymást. A vállalkozás alapításához egy jó ötletre, kedvező vállalkozói tulajdonságokra és képességekre, valamint egy olyan motivációra van szükség, amely a vállalkozót sikerre elhivatottá teszi.

3. A vállalkozások működési formáinak jellemzői

Miután rendelkezésünkre áll egy olyan ötlet, amelynek megvalósításával egy sikeres vállalkozás alapítható a gazdaságossági számítások elvégzése és a piac alapos megismerése mellett dönteni kell a vállalkozás formájáról.

Nagyon sokféle lehetőség közül választhatunk, ezek természetesen más előnyökkel és más-más hátránnyal járnak. Ezek ismeretében lehet kiválasztani a számunkra legideálisabb vállalkozási formát.

3.1 Lehetséges vállalkozási formák:

a/ Egyéni vállalkozás

b/ Gazdasági társaság alapítása

- Közkereseti társaság
- Betéti társaság
- Korlátolt felelősségű társaság
- Részvénytársaság
- Közös vállalat
- Egyesülés

c/ Szövetkezet

d/ Egyéb speciális formák

pl. Hitelintézet, pénzügyi vállalkozás, biztosítóintézet, koncessziós társaság, szerencsejáték, leányvállalat stb.

Az egyéni vállalkozásról szóló 1990. évi törvény biztosítja a vállalkozói szabadságot minden magánszemély részére, megnyitva az utat azok előtt, akiknek megfelelő szaktudásuk, némi üzleti tőkéjük is van, és nem félnek a kockázattól.

Egyéni vállalkozóról akkor beszélhetünk, ha az üzletszerű gazdasági tevékenységet devizabelföldi, természetes személy végzi.

Devizabelföldi: minden magyar állampolgár és a külföldiek közül az, aki Magyarországon letelepedési engedéllyel rendelkezik.

Az egyéni vállalkozást csak vállalkozói igazolvány birtokában lehet gyakorolni. Ezt a vállalkozás székhelye szerinti önkormányzat okmányirodájában lehet igényelni. Egy igazolvánnyal többféle tevékenységi kör is végezhető több telephelyen.

A vállalkozói igazolvány kiváltásának feltételei:

- a cselekvőképesség (18. életév betöltése, illetve legyen tudatában cselekvésének következményeivel),
- magyarországi állandó lakóhely,
- ne legyen kizárva az egyéni vállalkozás gyakorlásától.

Nem kaphat vállalkozói igazolványt:

- akit gazdasági vagyon elleni bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték vagy
- egyéb szándékos bűncselekmény miatt 1 évnél hosszabb végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték illetőleg
- foglalkozásától eltiltották,
- aki jogszabályban meghatározott tevékenységre előírt foglalkozási tilalom alá esik,
- aki gazdasági társaságnak korlátlanul felelős tagja,
- akinek korábbi vállalkozói igazolványát a tartozás kiegyenlítéséig – TB-járulék, nyugdíjjárulék vagy adótartozás miatt – visszavonták.

Az egyéni vállalkozók csak néhány jogszabály által felsorolt tevékenységet nem folytathatnak (pl. egészségügyi vagy szociális szolgáltatótevékenységet, illetve az állam monopóliumaként fenntartott, csak koncesszió keretében folytatható tevékenységet).

A vállalkozói igazolvány igényléséhez a fentebb felsorolt feltételek meglétén kívül

- 3 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítvány,
- ha jogszabály előírja, szakmai képeztést igazoló bizonyítvány, és bizonyos tevékenységek gyakorlásához különböző szakhatósági engedélyek szükségesek.

Ha a vállalkozó olyan tevékenységet végez, amelynek eredményeként egészségártalom, tűz- és robbanásveszély, vagy zavaró környezeti hatások léphetnek fel, telepengedélyt kell kiváltani (a telep fekvése szerint illetékes önkormányzatnál).

Szakhatósági engedélyek akkor szükségesek, ha olyan jellegű tevékenységet végez, amelyhez jogszabály előírja ezek beszerzését.

Ilyenek:

- tűzoltóság engedélye,

- ÁNTSZ → Állami Népi Tisztiorvosi Szolgálat engedélye (élelmiszer gyártása vagy forgalmazása esetén, üzlethelyiség engedélyezése)
- Rendőrség engedélye (a közbiztonságot veszélyeztető tevékenység; pl. vendéglátóhelyiség),
- Szerencsejáték felügyelet (játékautomaták üzemeltetése).

3.2 Az egyéni vállalkozás működésének jellemzői

- A vállalkozói igazolvány kézhezvételekor kezdhető meg a vállalkozói tevékenység.
- Az egyéni vállalkozásban kötelező a személyes közreműködés, amely nem jelenti, hogy egyedülként kell gyakorolnia tevékenységét. Foglalkoztathat alkalmazottat, bedolgozót, középfokú intézmény tanulóját, továbbá segítő családtagot, aki a vállalkozó közeli hozzátartozója.
- A vállalkozó kötelezettségeiért, tartozásaiért korlátlanul, saját személyes vagyonával is felel. Ezért nem lehet egy időben gazdasági társaságnak is korlátlanul felelősséggel bíró tagja.
- Az egyéni vállalkozó a nyílt árusítású üzletét, termelő- vagy szolgáltatóegységét köteles cégtáblával feltüntetni. Ennek tartalmaznia kell a vállalkozás nevét (magyar nyelvű legyen), tevékenységi körét, a vállalkozó nevét és az üzlettől eltérő székelyét.
- Az egyéni vállalkozás – a vállalkozó kérelmére – a cégbíróságon egyéni céggé is bejegyezhető. Az egyéni cég sem önálló jogi személyiségű. A bejegyzésnek elsősorban ismeretséget növelő hatása van, hiszen így a cégjegyzékben is szerepel, illetve a későbbi gazdasági társasággá alapítást könnyíti meg.

Az egyéni vállalkozás alapításának előnyei, hátrányai

ELŐNYÖK	HÁTRÁNYOK
<ul style="list-style-type: none"> • szervezet egyszerűsége, • alacsony alapítási költség (kb. 10-20 000 Ft) • nincs kötött tőkeigény, • a vállalkozó egymaga tartja kézben az egész vállalkozást, • változatos foglalkoztatási lehetőség, • a könyvelést nem kell felülvizsgáltatni, 	<ul style="list-style-type: none"> • nehézségek a tőke növelésére, • a vállalkozás eladása és így a tőke mobilizálása nem lehetséges, • a vállalkozó teljes és korlátlan felelőssége, • egyedüli döntéshozatal.

<ul style="list-style-type: none"> • könnyen megszüntethető, • az özvegy vagy örökös által folytatható, • egyszerű adózási eljárást (EVA, átalányadózás) is vállalhat, • egyéni céggé is alakulhat. 	
---	--

3.3 A gazdasági társaságok

Gazdasági társaság: két vagy több tulajdonos által alapított üzleti vállalkozás, amelyben a tulajdonosok megosztják egymás között a vállalkozás eredményét és a vezetés felelősségét is.

Közös jellemzői:

- üzletszerű gazdasági tevékenység végzése,
- vagyoni hozzájárulás kötelező a működéshez (kivétel az egyesülés, ennél nem kötelező),

vagyoni hozzájárulás lehet: - pénzbeli vagy apport

Apport: minden forgalomképes vagyontárgy (eszköz, szellemi tudás, vezetői tapasztalat).

- alapítója bárki lehet; természetes személy (magyar, külföldi, kiskorú), önálló jogi személy,
- tagok közös kockázatvállalása,
- saját cégnév alatti jogalanyiség (magának a cégnek lehetnek a tulajdonosoktól független jogai és kötelezettségei,
- a gazdasági társaságok feletti törvényességi felügyeletet a cégbíróóság látja el,
- a gazdasági társaságra vonatkozó tények és adatok nyilvánosak.

A gazdasági társaságok szervezete:

Legfőbb szerve: az alapító tagok tulajdonosi szervezete (taggyűlés, közgyűlés, igazgatótanács, stb.)

Elsősorban stratégiai kérdésekben dönt, minden alapító tag jogosult a döntésekben részt venni.

Vezető tisztségviselők: elsősorban napi operatív kérdésekben döntenek; a legfőbb szerv döntéseinek végrehajtása a feladata. Ügyvezetőnek, igazgatónak vagy igazgatóságnak nevezik,

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

ők képviselik a társaságot, harmadik személlyel illetve hatóságokkal szemben. Jogkörükre a legfőbb szerv ruházza fel.

Felügyelőbizottság: a társaság jogszerű működésének felügyeletét látja el, ellenőrzi a legfőbb szerv részére az ügyvezetők tevékenységét.

Létrehozása az alábbi esetekben kötelező:

- részvénytársaság esetén,
- korlátolt felelősségű társaság esetén, ha a társaság törzstőkéje nagyobb, mint 100 millió Ft, és az alapító tagok száma több, mint 35 fő,
- bármelyik gazdasági társaság esetén, ha a társaság teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóinak létszáma átlagban a 200 főt meghaladja.

A gazdaság törvényes működésének feltétele, hogy könyvvizsgáló ellenőrzi a beszámoló és üzleti jelentés valóságát, és jogszabályszerűségét. Akkor kötelező könyvvizsgálót alkalmazni, ha a Kft. törzstőkéje meghaladja az 50 millió Ft-ot, illetve egyszemélyes Kft-nél és Rt-nél minden esetben.

A gazdasági társaságok fajtái a társaság tagjainak felelőssége alapján:

a/ Nem önálló jogi személyiségű

- Közkereseti társaság
- Betéti társaság

b/ Önálló jogi személyiségű

- Korlátolt felelősségű társaság
- Egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság
- Részvénytársaság
- Egyszemélyes részvénytársaság
- Közös vállalat
- Egyesülés

Ezek után vizsgáljuk meg az egyes gazdasági társaság típusok legfontosabb jellemzőit!

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

Közkereseti társaság (Kkt.): tagjai arra vállalnak kötelezettséget, hogy **korlátlan és egyetemleges felelősségvállalásuk** mellett közös gazdasági tevékenységet folytatnak, és az ehhez szükséges vagyont a társaság rendelkezésére bocsátják.

Az alapító vagyon minimális nagysága jogszabály által nincs előírva. Ügyvezető igazgatója és képviselője bármelyik alapító lehet.

Betéti társaság: tagjai közös gazdasági tevékenység folytatására vállalnak kötelezettséget oly módon, hogy legalább egy tag (**beltag**) felelőssége korlátlan és a többi beltaggal egyetemlegesen felel a társaság kötelezettségeiért, s legalább egy másik tag (**kültag**) felelőssége vagyoni betétje mértékéig korlátolt. A kültagot csendestársnak is nevezik, aminek az a magyarázata, hogy személye a cégbírásági bejegyzésnél inkognitóban maradhat. A gyakorlatban a kültag általában az alapításhoz szükséges tőkét biztosítja. A beltagnak a személyes közreműködés kötelező a társaság tevékenységében, ezért ő megfelelő díjazásban részesedik. A Bt. minimális alapítótőkéje jogszabály által nincs előírva. A társaság ügyvezetője és képviselője csak beltag lehet.

Korlátolt felelősségű társaság (Kft.): olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben a törzsbetét, és a társasági szerződésben esetleg megalapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki.

A Kft. alapításához a jogszabály minimálisan 500 000 Ft törzstőkét ír elő, amihez a tagok törzsbetétjeikkel járulnak hozzá. A tagok a törzstőkéhez pénz betéttel vagy apporttal járulhatnak hozzá. Az egyszemélyes kft. alapításakor a cégbírásági bejegyzésig az egész törzsbetétet (a pénzbetétet is) rendelkezésre kell bocsátani. Ennél a kft-nél a könyvvizsgáló alkalmazása mindenképp kötelező.

Részvénytársaság: előre **meghatározott összegű és névértékű részvényekből álló alaptőkével** alakuló gazdasági társaság, amelynél a tag felelőssége a társasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének befizetésére terjed ki. Az Rt. kötelezettségeiért a részvényes egyébként nem felel.

Az Rt. minimális alaptőkéje: 5 millió Ft. Ez a kibocsátott részvények névértékéből jön össze. A részvények névértéke jogszabály által nincs előírva (a magyar gyakorlatban 100-20000 Ft között mozog általában). Az alaptőke pénzből és apportból állhat, de ezek arányát a jogszabály előírja. Az alaptőke 30%-ának, de legalább 1 millió Ft-nak pénznek kell lennie, a többi lehet csak apport. A cégbírásági bejegyzésig a pénzbetét 30%-át, az apportot teljes egészében kell rendelkezésre bocsátani. A maradék 70%-ot a cégbírásági bejegyzést követő 1 éven belül. Az Rt. is lehet egyszemélyes, amikor a részvények egésze egyetlen tulajdonos birtokában van. Az új, gazdasági társaságokról szóló törvény szerint, alapítható **zártkörű részvénytársaság** is (zrt.). Ebben az esetben a részvények nyilvánosan, tőzsdén keresztül nem forgalmazhatóak.

Közös vállalat: a tagok által alapított olyan gazdasági társaság, amely a tagjai által rendelkezésre bocsátott alaptőkével és egyéb vagyonnal felel kötelezettségeiért. A közös vállalat a tagok tevékenységét kiegészítő tevékenységet végez, vagy közös beszerzést,

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

értékesítést vagy fejlesztést lát el; a tőkét a nagyobb nyereség érdekében egyesítik. Az alapító vagyon minimális nagyságát jogszabály nem írja elő. Csak önálló jogi személyiségű vállalkozások alapíthatják.

Egyesülés: a tagok gazdálkodása eredményességének előmozdítására és gazdasági tevékenysége összehangolására, valamint szakmai érdekeik képviselésére alapított kooperációs társaság. Saját nyereségre nem törekszik, a vagyonát meghaladó tartozásokért a tagok korlátlanul és egyetemleges felelnek. Az alapításhoz szükséges vagyon minimális nagyságát jogszabály nem írja elő. Csak önálló jogi személyiségű vállalkozások alapíthatják. **Közös vállalatot és egyesülést** a gazdasági társaságokról szóló, 2006-ban megjelenő törvény szerint, **július 1-e** után nem lehet alapítani.

Az egyes társaságok között a legnagyobb különbség az alapító tagok felelősségében van. A korlátolt és korlátlan felelősség között különbséget már megismertük. Az **egyetemleges felelősségvállalás** azt jelenti, hogy a társaság bármelyik tagján behajtható a társasággal szemben fennálló tartozás (ha a társaság vagyona erre nem nyújt fedezetet), és az a tag, akin a tartozást behajtották polgári peres eljárás során érvényesítheti a többi taggal szembeni követelését. (Ennek gyakorlati lebonyolítása évekig is elhúzódhat.)

A gazdasági társaságok alapításának előnyei, hátrányai, melyik kinek ajánlható

A gazdasági társaságok előnyei az egyéni vállalkozásokhoz képest:

- Több személy könnyebben teremti elő a szükséges tőkét, így fejlettebb, drágább eszközökkel rendelkező, nagyobb beruházásokra alkalmas céget lehet alapítani.
- Megoszlik a kockázat több személy között.

Hátrányai:

- A tulajdonostársak nem körültekintő kiválasztása esetén konfliktus keletkezhet a működés során, ami akár csődeljárás, illetve felszámolás előzménye is lehet.
- Általában bonyolultabb könyvvizetést, adminisztrációt igényel.

Kinek ajánlható, milyen feltételek mellett?

Közkereseti társaság:

- a személyes közreműködési kötelezettség miatt, munkanélkülivé vált családoknak, barátoknak, jó ismerősöknek,
- csak olyan közeli kapcsolatban lévő személyeknek, akik maximálisan megbíznak egymásban → az egyetemleges és korlátlan felelősség miatt,
- olyanoknak, akik szeretnék ügyvezető igazgatók lenni, hiszen az bármelyik alapító tag lehet,

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

- előnye, hogy adózhat, bizonyos feltételek esetén az egyszerűsített vállalkozási adó szabályai szerint.

Betéti társaság:

- ha olyan személyek találkoznak, akik közül vannak olyanok, akik ötletekkel, kreativitással, vezetőképességgel rendelkeznek, ők lesznek a beltagok, és van olyan, aki tőkével rendelkezik, és ezt akarja befektetni, de nem akar a tevékenységben részt venni (kültag),
- egyszerűsített vállalkozási adózási módot választhat.

Korlátolt felelősségű társaság:

- olyan személyeknek, akik egy nagyobb, tőkeerős vállalkozást szeretnének alapítani,
- nem kötelező a személyes közreműködés,
- korlátozott a felelősségvállalás.

Hátránya: nehézkes az üzletrészek értékesítése, a többi alapító tagnak elővásárlási joga van, de az újabb alapító tag kiválasztásába is beleszólhatnak.

Részvénytársaság:

- **Előnye:** A kis megtakarítások is bevonhatók, könnyen emelhető a tőke újabb részvények kibocsátásával.
- A tulajdonosi jog könnyen átruházható a részvények értékesítésével.

Közös vállalat:

- azoknak a jogi személyiségű vállalkozásoknak, amelyek a tőkék egyesítésével nagyobb profitot szeretnének elérni.

A szövetkezetek

A szövetkezet a csoportos vállalkozások egyik hosszú múltra visszatekintő formája. Sokféle típusa alakult ki, attól függően, hogy termelői, szolgáltatói vagy fogyasztói célú szövetkezetről van-e szó.

Általános jellemzőjük a belépés nyitottsága és önkéntessége, a demokratikus önkormányzat, a tagok kölcsönös segítése és támogatása. Magyarországon a szövetkezetek alapítását az 1992. évi I. törvény szabályozza.

A szövetkezet jellemzői:

- Önálló jogi személy, azaz a vállalat kötelezettségeiért a saját vagyonával felel.

- A tag nem felel a szövetkezet tartozásáért.
- Minimum 5 tag alapíthatja, kivéve az iskolai és hitelszövetkezetet, mert ezeknél 15 tag szükséges.
- A tag a belépéskor részjegyeket jegyez, és így a működéskor üzletrészt szerezhethet.
- Az induló vagyon minimális nagysága nincs meghatározva.
- A vagyonuk meghatározott hányadát, úgynevezett fel nem osztható vagyonként el kell különíteniük.
- A tagok általában személyesen közreműködnek a szövetkezet munkájában, de ez nem kötelező.
- „Egy tag, egy szavazat” elve érvényesül (demokratikusság).
- Vezető szervei: taggyűlés vagy közgyűlés, igazgatóság, igazgató.
- Ellenőrző szerve: a felügyelőbizottság.
- Törvényes működését a könyvvizsgáló biztosítja.

Napjainkban, várhatóan, a szövetkezeti elveket betartó, újonnan létesülő vállalkozások száma gyarapodni fog, mind a mezőgazdaságban, de az értékesítés területén is.

4 A vállalkozás-alapítás gyakorlati teendői

4.1 A vállalkozás-alapítás előzetes helyzetelemzése

A vállalkozások a tevékenységüket nem elszigetelten, hanem adott környezeti feltételek által meghatározott körülmények között végzik.

A környezet a vállalkozások számára olyan külső feltételrendszer, amely behatárolja cselekvéseinek körét, irányát, mértékét. A fennmaradás hosszú távon azon vállalatok számára biztosított, amelyek a környezeti változások gyors felismerésén és a változásokhoz való alkalmazkodáson túl képesek a változások elé menni.

A vállalkozások működését meghatározó feltételrendszer elemei:

- A gazdasági szféra,
- A technológiai szféra,
- A társadalmi szféra,
- Ökológiai szféra.

A vállalkozások **gazdasági környezetét** a nemzetgazdaság és a világgazdaság egésze jelenti. Az ebben a környezetben folyó gazdasági események ismerete nélkülözhetetlen feltétel az alapításhoz, működtetéshez. A vállalkozások működésének sikeressége a piacon dől el, az méri meg a működés eredményességét, ezért a piac alapos ismerete, és annak befolyásolása a vállalkozások számára kulcs jelentőségű.

A vállalati működés anyagi alapja az alkalmazott **technika, technológia**. A vállalkozások fejlődésének egyik biztosítója a technikai változásoknak a technológiai környezet változásának a követése. A vállalkozásoknak fel kell készülniük arra, hogy az általuk gyártott termékek, de a gyártáshoz alkalmazott technológia is elavul idővel. Ezért ismerniük kell az adott területen a kutatási-fejlesztési tevékenység irányát, annak eredményeit, a versenytársak magatartását. A vállalkozásoknak érezniük kell a technika fejlődése miatti esetleges lemaradásnak a fenyegetettségét.

A vállalkozásoknak az egyes embereket, a **társadalmat** kell szolgálniuk. Ezért jól kell ismerniük azokat a szabályokat, törvényeket, a melyek társadalmi, politikai konszenzus révén jönnek létre, ezekhez tevékenységük során alkalmazkodniuk kell. Tevékenységük során törekedniük kell pl. a jogegyenlőség, a munkavédelmi előírások, a bérezési, társadalombiztosítási és egyéb szociális szabályok betartására.

A vállalkozások, mind az erőforrások, mind a kibocsátásuk révén kapcsolatba kerülnek az **ökológiai, természeti környezettel**. Mindenekelőtt ismerniük kell a természeti erőforrások korlátait. Az egyre növekvő nyersanyagigény, a tartalékok kimerülésének veszélye hat a nyersanyaggal és energiával való ellátás körülményeire. A vállalatok tevékenységük közepette egyre több hulladék keletkezik, ezek kezeléséről, hasznosításáról megfelelően gondoskodni kell. Másrészt az alkalmazott technológiák gyakorta szennyezik a környezetet. Ennek megakadályozása érdekében a vállalatoknak erőfeszítéseket kell tenniük.

Mivel a gazdasági környezet egyik legfontosabb eleme a piac, ennek megismerése döntő módon befolyásolja a vállalkozások eredményességét. Ezért a vállalatoknak széleskörű piackutatást kell végezniük.

Piackutatás: az a közgazdasági tevékenység, amely a piac megismerésére irányul.

A piackutatás feladatai:

- A vevők igényeinek megismerése,
- A versenytársak feltérképezése, megismerése.

A piackutatás módszerei:

- Megkérdezés;
- Megfigyelés;

- Kísérlet (próbaértékesítés).

A megkérdezés lényege az, hogy a vállalkozás egy jól szerkesztett kérdőív segítségével méri fel a potenciális vevői igényeit.

A megkérdezés formái:

- Személyes megkérdezés:
- Postai úton történő megkérdezés:
- Telefonon történő megkérdezés:

A megfigyelés: A piackutatás másik nagyon fontos módja. A lényege, hogy a vállalkozás tagjai, a környezetben lévők magatartását szemlélődve jut fontos információkhoz. Részben a potenciális vevők magatartásáról, vásárlási szokásairól, részben a versenytársak piaci magatartásáról, pozitívumaikról és negatív megnyilvánulásairól gyűjtve információkat.

A megfigyelés előnye: olcsón, viszonylag gyorsan lehet információkhoz jutni.

A kísérlet lényege: termékminták készítésével és ennek kapcsán a vásárlók magatartásának vizsgálatával gyűjtenek információkat a vásárlók fogyasztói szokásairól, egy bevezetés előtti termék jövődó fogadtatásáról.

4.2 Gyakorlati teendők

Amennyiben a vállalkozó kidolgozta ötletét, megszerezte a vállalkozás indításához szükséges forrásokat, kiválasztotta a vállalkozási formát, fizikailag és jogilag is létre kell hoznia vállalkozását.

Fizikai létrehozás: az ötlet (termék, szolgáltatás) létrehozásához szükséges eszközök (gépek, munkaeszközök, készletek, folyamatok) beszerzését, kidolgozását és működésének beindítását jelenti. Ezzel egyidejűleg meg kell indítani a haszonszerző tevékenységet, amelynek kiindulópontja a fogyasztó.

Jogi létrehozás: azt jelenti, hogy a vállalkozásnak hivatalosan is léteznie kell, azaz a vállalkozást meg kell alapítani. A jogi létrehozás gyakorlati tennivalóit tekintjük át a következőkben.

Az egyéni vállalkozás létrehozása

- Első tennivaló: a vállalkozói igazolvány kiváltása, a már korábban leírtak szerint.
- Az adóhivatalhoz 15 napon belül egy adatbejelentőt kell küldenie, amely tartalmazza az adózásra vonatkozó adatokon kívül a könyvvizetés módját és az alapnyilvántartás formáját (a vállalkozói kérelem benyújtásakor az okmányiroda hivatalból intézi)

- Bejelentkezés a helyi önkormányzathoz, a helyi adófizetési kötelezettség miatt.
- Bejelentkezés az egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási pénztárhoz, hiszen az egyéni vállalkozónak társadalombiztosítási kötelezettsége is van.
- Ha a vállalkozói tevékenység végzéséhez a jogszabály előírja a hatósági engedélyek meglétét, ezek megszerzése.
- Az általános forgalmi adóról szóló törvény hatálya alá eső minden egyéni vállalkozónak (kivétel alanyi ÁFA-mentesek) kötelező egy bankszámlát nyitni egy szabadon választott kereskedelmi banknál.
- Ha a jogszabály előírja, a telepengedély beszerzése (a korábban tárgyaltak szerint).
- Bélyegzők megrendelése, ügyviteli nyomtatványok és bizonylatok beszerzése.
- Ha az egyéni vállalkozás kérelmezi, egyéni céggé való bejegyzés a cégbíróságon a cégjegyzékbe.

A gazdasági társaság megvalósításnak folyamata

Jogi szempontból az alábbi szakaszokra osztható egy gazdasági társaság megalapítása:

- Társasági szerződés megkötése.
- Cégbírósághoz intézett bejelentés.
- Cégbejegyzés és annak közzététele.

5. Az üzleti terv készítésének célja, feladatai, követelménye

Terv fogalma: -írásbeli dokumentum,

-szöveges és számszerű adatokból áll,

-az elérni kívánt jövőre vonatkozik (jövőkép megfogalmazása).

Az üzleti terv fogalma: írásbeli összefoglaló arról, hogy a vállalkozó mit szeretne elérni a vállalkozásával, és ennek eléréséhez, hogyan kívánja felhasználni a különböző erőforrásokat.

Rendeltetését figyelembe véve az üzleti terv készülhet az alábbi célokból:

- A vállalkozás beindulása előtt a vállalkozás előkészítése, a források megtérülésének vizsgálatára,

- A folyamatos működés megalapozására, ellenőrzésre: segít a vállalkozás valamely hibáját feltárni,
- Finanszírozási források (hitel igénybevétele, új tulajdonos bevonása, pályázati pénzek elnyerésének előkészítése) megszerzése érdekében,
- Fejlesztés átalakítás, nagyobb beruházás előtti megalapozottság bemutatása érdekében,
- Válsághelyzetbe jutott vállalkozásoknak az új, megoldási stratégia bemutatása érdekében,
- Átszervezés, átalakítás esetén, megoldási stratégiaként alkalmazható.

Vizsgálhatjuk, hogy az üzleti terv kik számára készül:

- A vállalkozás saját tulajdonosai számára: segít nekik a döntés meghozatalában, hogy érdemes-e a tőkéjüket az adott vállalkozásba fektetni, megtérülnek-e a befektetéseik
- A vállalkozás külső finanszírozóinak, hitelezőinek, bankároknak, potenciális új tulajdonosoknak: megéri-e a finanszírozási forrás biztosítása, van-e reális esélye a hitelek visszafizetésének, a befektetett tőke megtérülésének,
- Egyéb partnereknek, vevőknek, beszállítóknak: segíthet a bizalom megteremtésében, az érdeklődés felkeltésében,
- Alkalmazottaknak. Perspektívát jelenthet, az anyagi ösztönzés alapja lehet, növelheti a szociális biztonságukat.

Az üzleti terv készítésének menete

- A helyzet átgondolása a terv készítése előtt, az ötlet megvalósításához rendelkezésre álló források tekintetében,
- Megismerni a terv felépítését és a tervkészítés menetét,
- A terv készítésének logikai lépéseit követve összeállítani az üzleti tervet,
- Az elkészült terv áttekintése, következtetések ellenőrzése.

Követelmények az üzleti tervvel

- Realitás: a valóságot kell tartalmaznia
- Érthetőség, ne műszaki nyelven készüljön
- Áttekinthetőség
- Számszerűség

- Időkeret megadása: tartalmaznia kell, az egyes részcélok teljesülésének a határidejét
- Teljesség
- Konzisztencia követelménye: az egyes fejezetek ellentmondás mentesek legyenek!

6. A vállalkozások beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettsége

Piacgazdasági viszonyok között szükséges, hogy a piac szereplői számára döntéseik megalapozásához szükséges információk álljanak rendelkezésre. Az állami feladatok ellátásához szükséges bevételek biztosításához, kötelezettségek megállapításához adatokkal kell rendelkezniük az illetékeseknek. A fenti feltételeket a vállalkozók törvényekben szabályozott módon beszámolási, nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségük teljesítésével biztosítják.

Könyvvezetési kötelezettség: az a tevékenység, amelynek keretében a vállalkozó vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére ható gazdasági eseményekről a kettős, vagy az egyszeres könyvvitel szabályai szerint, folyamatos nyilvántartást vezet. A könyveket, és azokat alátámasztó nyilvántartásokat a számviteli rendre és más jogszabályokban előírt bizonylatokra kell alapozni.

Beszámolási kötelezettség: a vállalkozó *működéséről, vagyoni, pénzügyi, és jövedelmi* helyzetéről az üzleti év zárását követően, a számviteli törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles készíteni, magyar nyelven.

A kötelezettség a **társas vállalkozásokra** terjed ki (kivételel: az EVA szabályai szerint adózó jogi személyiség nélküli gazdasági társaság).

Célja: a gazdaság szereplőinek (tulajdonosok, partnervállalkozások, vevők, szállítók, hitelezők, kincstár, munkavállalók, érdekképviselői szervek stb.), döntéseik megalapozásához szükséges valós, megbízható információkkal való ellátása. A cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozó köteles a beszámolót a cégbíróságon letétbe helyezni, közzétenni, biztosítva ezzel a nyilvánosságot.

A törvény a beszámoló formájára a vállalkozásoknak négy lehetőséget biztosít.

Formai lehetőségek:

1. Éves beszámoló
2. Egyszerűsített éves beszámoló
3. Egyszerűsített beszámoló
4. Összevont (konszolidált) éves beszámoló

A beszámoló formáját meghatározó tényezők

1. Az éves árbevétel nagysága
2. A mérleg főösszege
3. A foglalkoztatottak száma
4. A könyvvezetés módja

A könyvek és nyilvántartások vezetésének legfontosabb követelményei

- A jogszabályban előírt bizonylatok alapján készüljön,
- Időrendi sorrendben folyamatosan,
 - Az adót és költségvetési támogatásokat meghatározó adatokat (adókötelezettség, adó megfizetése, támogatások igénybevétele) és bizonylati hivatkozásokat tartalmazza.
- Az ellenőrzés lehetőségét biztosítsa.

Alapnyilvántartások: A naplófőkönyv és a pénztárkönyv.

Köteles vezetni:

- Az ÁFA levonási jogot érvényesítő,
 - Tevékenységét egyéni vállalkozóként végző (kivéve az EVA szerinti adózást végzők, ők bevételi nyilvántartást vezetnek)
- Alkalmazottat vagy segítő családtagot foglalkoztatók.

Vezetése az egyszeres könyvvitel szabályai szerint történik, pénzforgalmi szemléletű, csak a pénzmozgásokat rögzíti.

6.1 Számlaadási kötelezettség

Az adóalany köteles az általa teljesített értékesítésről és szolgáltatás nyújtásról számlát illetve egyszerűsített számlát, kp-s fizetés esetén egyes esetekben nyugtát kibocsátani.

A számlában elkülönítetten kell szerepeltetni a felszámított ÁFA összegét, melynek helyességéért a kibocsátó a felelős.

A számlának a számviteli törvény bizonylatokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Fel kell tüntetni:

- sorszám
- kibocsátó neve, címe, adóigazgatási száma

- vevő neve, címe
- a teljesítés időpontja, számla kelte, fizetés módja és határideje
- a termék vagy szolgáltatás megnevezése
- mennyiségi egység és egységár
- a termék vagy szolgáltatás adó nélkül számított ellenértéke
- a felszámított adó százalékos mértéke
- az áthárított adó összege
- a számla végösszege számmal és betűvel
- aláírás, vállalkozói ig. szám.

Ha a számlakibocsátó adó fizetésére nem kötelezett, a számlában nem tüntethet fel áthárított adó összeget.

A **nyugta** olyan szabvány szerinti adóigazgatási azonosításra alkalmas bizonylat, amely legalább az alábbi adatokat tartalmazza:

- sorszám
- kibocsátó neve, címe, adóigazgatási száma
- kibocsátás kelte
- fizetendő összeg
- aláírás

Az APEH által érvényesített pénztárgépek pénztári blokkja nyugtának felel meg.

7.A vállalkozások államháztartással szembeni fizetési kötelezettségei

7.1. A vállalkozások adófizetési kötelezettségei

Adó fogalma: az államháztartás bevételi oldalának meghatározó eleme, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli pénzfizetési kötelezettség.

Adózással kapcsolatos alapfogalmak

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

Az adó alanya: az adófizetésre kötelezett természetes személy, gazdasági társaság, szövetkezet, szervezet, amelyekre valamely adótörvény adókötelezettséget állapít meg.

Az adó tárgya: az a dolog, tevékenység, az a jog, amely után az adót fizetik.

Az adó alapja: az adó tárgyának az a mennyisége, ami alapján az adót számítják.

Az adó mértéke: a fizetendő adó összegének megállapítását szolgálja. Az adó mértékét adókulccsal, vagy adótétellel kell meghatározni. Adótétellel kerül megállapításra a fizetendő adó akkor, ha az adóalapot természetes mértékegységben határozzák meg (pl. jövedéki adó)

Adómentesség: fennállása esetén vagy az adó alanya, vagy az adó tárgya mentesül az adózás alól.

Az adózással kapcsolatos kötelezettségek:

- Bejelentési és nyilatkozattételi kötelezettség,
- Adó megállapítási kötelezettség,
- Adóbevallási kötelezettség,
- Adó- és adóelőleg fizetési kötelezettség,
- Bizonylat kiállítási és megőrzési kötelezettség,
- Nyilvántartás vezetésének (könyvvezetésnek) a kötelezettsége,
- Adatszolgáltatási kötelezettség,
- Adólevonási, adóbeszedési kötelezettség.

Adóhatóságok

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) és szervei, hatáskörébe az adó és járulék beszedési, költségvetési támogatási ügyek tartoznak.

Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (VPOP) és szervei, hatáskörébe a vám, import ÁFA és a jövedéki ügyek tartoznak.

Önkormányzati adóhatóság, hatáskörébe a helyi adók és az adók módjára behajtandó köztartozások tartoznak.

Illetékhivatal, hatásköre az illetékek megfizetésével, kiszabásával, behajtásával kapcsolatos.

Az adók csoportosítása

Az adó viselője szerint:

- Közvetlen (egyenes) adó: az adó megfizetője és elszenvedője ugyanaz (pl. személyi jövedelemadó)
- Közvetett adó: az adó befizetője és elszenvedője más (pl. ÁFA)

Az adó tárgya szerint:

- Bevételek terhelő adók (jövedelmet terhelő adók, forgalomhoz kapcsolódó adók)
- Vagyont terhelő adók (gépjárműadó)

Az adó felhasználása szerint:

- Általános adó (államháztartási célokra)
 - Céladók (meghatározott célú felhasználás –alapok (pl. munkanélküli alap) javára)

Az adó mértéke szerint:

- Lineáris adók (társasági adó)
- Progresszív adó (személyi jövedelemadó)

Adózási módok

Önadózás: az adóalany maga köteles az adó alapját és összegét meghatározni, azt bevallani és megfizetni (pl. ÁFA, társasági- és osztalékadó, SZJA).

Adólevonás esetében a kifizető, a munkáltató állapítja meg, vonja le és fizeti be az adót.(pl. SZJA- előleg).

Adókiivetés esetén az adót az adózó által szolgáltatott adatok alapján az illetékes adóhatóság állapítja meg, és annak mértékét közli az adózóval (helyi adók)

Adóbeszedés esetén az arra kötelezett az adóhatóság helyett és nevében végzi az adó megállapítását, az adó beszedését és fizeti be az adóhatóságnak (pl. idegenforgalmi adó)

7.2 A vállalkozások által fizetett fontosabb adónemek

1. forgalomhoz kapcsolódó adók

1.1. Az általános forgalmi adó (ÁFA)

Jellemzői: közvetett, forgalomhoz kapcsolódó, lineáris adó. Mindig a végső fogyasztót terheli. Többfázisú adó, a hozzáadott érték alapján a termelési és értékesítési folyamat minden

részvevőjét terheli, a bevételnek nem része. Az adóhalmozódást az előzetesen felszámított ÁFA levonási jogával lehet elkerülni. Az előzetesen felszámított áfa az, amit a vállalkozónak a beszerzéseinél felszámítanak a számla értékében és majd a kiegyenlítésekor kifizet.

Adókötelezettség: gazdasági tevékenységet végző természetes személy vagy gazdasági társaság, belföldi termékértékesítése, szolgáltatás nyújtása és termékimportja után keletkezik.

Kivétel:

- Alanyi adómentesség: az adózó választása szerint, ha a törvényben előírt feltételeknek (nettó árbevétel kevesebb, mint 4 M Ft, illetve családi gazdálkodóknál és a személyi jövedelemadó szerinti átalányadózást választó mezőgazdasági kistermelőknél 6 millió Ft) megfelel.
- Tárgyi adómentesség: a törvényben tételesen felsorolt tevékenység végzése esetén (oktatás, egészségügyi szolgáltatás, pénzügyi tevékenység stb.)

Jelenleg érvényes áfa-kulcsok:

- 5%: gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök, könyvek esetén
- 20%: minden egyéb termék és szolgáltatás.

Áfa elszámolása: az értékesítéskor felszámított áfa és a beszerzéskor kifizetett áfa közötti különbözetet kell befizetni.

1.2. Jövedéki adó

Adókötelezettség: jövedéki termék belföldi előállítás, importálása forgalmazása során keletkezik. Az adófizetési kötelezettség a jövedéki termék szabadforgalomba bocsátásával jön létre. Ilyen termékek a dohányipari termékek, szeszipari termékek, üzemanyagok.

Az adó mértékét általában az előállított vagy importált termék természetes mértékegységben meghatározott mennyisége alapján állapítják meg.

Jellemzői: közvetett, egyfázisú adó, része az árbevételnek az értékesítési ár tartalmazza.

2. Jövedelem típusú adók

2.1. Személyi jövedelemadó (SZJA)

Az adókötelezettség a magánszemélyek önálló (egyéni vállalkozó, mezőgazdasági kistermelő stb.) és nem önálló (munkaviszonyból, tagsági viszonyból stb.) tevékenységéből származó, valamint egyéb (pl. bérbeadás) jövedelmeire terjed ki. Vonatkozik továbbá a kifizetőkre (foglalkoztatókra) is. A nem önálló tevékenységből származó jövedelemből a foglalkoztató állapítja meg, vonja le és fizeti meg az adó és adóelőleg összegét, a törvényben előírt szabályok szerint.

Jellemzői: közvetlen adó, a gazdasági évben keletkezett jövedelmet terhelik.

- Az összevont adóalap adója sávós és progresszív, jelenleg (2007-ben) a sávok adómértéke:
 0 -1 700 000 Ft 18%
 1 700 000 fölött 36%.
- Külön adózó jövedelmek (vagyonhoz kapcsolódó adók: pl. bérleti díjból származó jövedelem adója lineáris, többségében 20%-os az adómérték).

2.2. Társasági és osztalékadó (TAO)

A társas vállalkozások a vállalkozásokból származó jövedelmük alapján, amelyet adócsökkentő tényezőkkel és adónövelő tényezőkkel módosítottak, fizetik a társasági adót. A jövedelem a számlákkal igazolt bevételek és költségek különbsége. Az adó mértéke jelenleg a pozitív adóalap 16%-a. Ezen kívül 2007-től, a Gyurcsány csomag részeként fizetni kell az adóalap után **4%-os szolidaritási különadót** is.

Az osztalékadót az adózott jövedelem terhére megállapított osztalék, részesedés összege alapján fizetik, amelynek mértéke 20%.

2.3. Vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó (VSZJA)

Az adó alanyai az egyéni vállalkozók, ha jövedelmük után így kívánnak adózni. Az adó alapjának megállapítására, illetve az adó mértékére a társasági adónál leírtak érvényesek (16+4%). (Érvényesül bizonyos szektorsemlegesség).

A vállalkozói osztalékalap adója: 20% (a költségként elszámolt vállalkozói kivét 30%-ig)
 35% (a fennmaradó rész után)

2.4. Egyszerűsített vállalkozói adó (EVA)

Alkalmazásának feltétele:

- az adóalany legalább 1 évig folytassa a vállalkozói tevékenységét,
- Az adóév összes (ÁFÁ-val növelt) bevétele ne haladja meg a 25 millió Ft-ot,
- A vállalkozónak ne legyen köztartozása,
- Adóalanyok lehetnek az egyéni vállalkozók, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, kft-ék, szövetkezetek, ha a fenti feltételeknek megfelelnek.
- Az adó alapja: az adóévben megszerzett összes bevétel. Az adó mértéke: 25%.

Az EVA-t választó adóalany mentesül a társasági és osztalékadó, illetve vállalkozói jövedelem és osztalékadó és az ÁFA fizetési kötelezettség alól.

Az EVA választása ajánlható: olyan vállalkozásoknak, amelyek viszonylag kis költséghányaddal dolgoznak, tevékenységük során nem tudnak elszámolni sok költséget és ÁFA alanyok. (pl. számítógépes programozók, könyvelőirodák)

2.5. Egyéni vállalkozó átalányadózása

Az adó alapjának megállapítása a bevétel és meghatározott vélelmezett költséghányad alapján történik. A bevétel alapján számított költséghányad tevékenységenként eltérő.

A törvény a következő feltételekkel teszi lehetővé ennek a lehetőségnek a választását:

- ÁFA alanyi adómentesség,
- Az egyéni vállalkozó éves bevétele ne haladja meg a 4 millió Ft-ot,
- Nem áll munkaviszonyban,
- A kizárólag kiskereskedelmi tevékenység bevétele nem haladja meg az évi 22 millió Ft-ot.

A vélelmezett költséghányaddal csökkentett bevétel, azaz jövedelem után fizetendő adó mértéke progresszív.

200 000 Ft-ig 12,5%.

600 000 Ft-ig 25 %,

800 000 Ft felett 35%. (nem érvényesül a sávonkénti adómérték).

3. Önkormányzati adók

A helyi adókról szóló törvény alapján a helyi önkormányzatok illetékessége egyes adónemek kivetése és meghatározott törvényi kereten belüli adómérték megállapítása.

Csoportosításuk:

- Vagyon típusú adók (építményadó, telekadó)
- Kommunális adó (a foglalkoztatottak átlagléttszáma alapján fizetik a vállalkozások)
- Idegenforgalmi adó
- Helyi iparüzési adó

4. Egyéb adók (céladók)

- Szakképzési hozzájárulás: az adó alapja a bérköltség (1,5%) , a munkaadó fizeti. Teljesíthető: tanulószervezővel gyakorlati képzés alapján

- Munkaadói járulék: az adó alapja a bruttó munkabér és természetbeni juttatás.
Mértéke: **3%**, a munkaadó fizeti.
- Munkavállalói járulék: az adó alapja: a munkabér és illetmény, mértéke: **1,5%**, a munkavállaló fizeti.
- Rehabilitációs hozzájárulás: adókötelezettség csak 20 főt meghaladó foglalkoztatás esetén, mértéke a foglalkoztatottak és a megváltozott munkaképességű foglalkoztatottak létszáma alapján van meghatározva.
- Egyebek: pl: turisztikai járulék, játékadó.

7.3 Társadalombiztosítási kötelezettségek

A szociális biztonság rendszerét hazánkban a **kötelező társadalombiztosítás**, az **önkéntes pénztárak** hálózata, a **kiegészítő- és magánbiztosítás** együtt alkotja.

A társadalombiztosításnak, (mint alapnak) a fő bevételét a munkáltatók és munkavállalók által befizetett járulék adja. A munkavállalók járulékát a munkáltató vonja le és havi rendszerességgel fizeti be a társadalombiztosítási alapba. Az egyéni vállalkozók és egyéb gazdálkodók a rájuk vonatkozó szabályok alapján vallják be és fizetik be járulék kötelezettségeiket.

A befizetések ellenében a biztosítottak különböző ellátásokban részesülnek.

Egészségügyi ellátások

- Egészségügyi szolgáltatás (háziorvosi, kórházi ellátás)
- Pénzbeli ellátás (táppénz)
- Baleseti ellátás
- Egyéb juttatás

Nyugdíjbiztosítási ellátások

- Társadalombiztosítási saját jogú nyugellátások
- Öregségi nyugdíj
- Rokkantági nyugdíj
- Baleseti rokkantsági nyugdíj

Járulékfizetési kötelezettség

A munkáltatók, foglalkoztatók és a munkavállalók egyaránt járulékfizetésre kötelezettek.

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

Alapja: a társas vállalkozó részére személyes közreműködésre kifizetett jövedelem, illetve a foglalkoztatott bruttó munkabére. Ez után fizetnek nyugdíj és egészségbiztosítási járulékot.

Az egyéni vállalkozó a személyes munkavégzés címén költségként elszámolt vállalkozói kivét, de legalább az érvényes minimálbér kétszeres összege után fizet nyugdíj és egészségbiztosítási járulékot. 2007. január 1-től ez az alap 131 ezer Ft. Átalányadózás vagy EVA esetén az átalányadózás alapját képező jövedelem a járulékfizetés alapja.

Mértéke: 2007-ben:

	Munkáltatók	Munkavállalók
TB járulék	29%	15,5%

Ebből:

Egészségbiztosítási járulék	8%	7%
Nyugdíjbiztosítási járulék	21%	8,5%

Egészségügyi hozzájárulás (EHO)

A szolidaritási elv alapján egészségügyi ellátásra jogosultak költségeinek biztosítására hozták létre és vezették be. A hozzájárulás az Egészségbiztosítási alapba kerül. Mértékét százalékos kulccsal, illetve tételesen, az alkalmazottak átlagléttszáma alapján (Ft/fő/hó) határozták meg.

Ez adó jellegű fizetési kötelezettség, a tételes EHO-t csak egy munkaviszony után kell megfizetni 1 950 Ft/fő/hó összegben (2006. szeptember 1-től). A százalékos EHO fizetési kötelezettség a nem munkaviszonyból származó jövedelmeket terheli.

8. Munkajog

8.1 A munkavégzés általános szabályai

A munka törvénykönyvének hatálya.

- Magyarországon történő munkavégzés, függetlenül a munkavállaló állampolgárságától
- Magyarországi telephelyű munkáltató munkavállalóira vonatkozik
- Magyar munkavállalóra akkor is kiterjed, ha kiküldetésben dolgozik.

A törvény alapelvei:

- együttműködési kötelezettség
- rendeltetésszerű joggyakorlás
- hátrányos megkülönböztetés tilalma
- jóhiszemű, tisztességes eljárás

Két oldalú jogviszony, mely a munkáltató és a munkavállaló között jön létre, írásban kell rögzíteni.

Tartalmi elemei:

- a felek neve
- a munkaszerződés szempontjából lényeges adatok
- a munkavégzés helye
- a munkakör megjelölése
- a személyi alapbér
 - mely lehet:
 - időbér
 - teljesítménybér
 - időbér és teljesítménybér együtt

A munkaszerződés tartalma nem állhat ellentétben a kollektív szerződéssel, kivéve ha kedvezőbb feltételeket állapít meg.

A munkaszerződés megkötésével egyidejűleg a munkáltató a munkavállalót tájékoztatja:

- irányadó munkarendről
- a munkabér egyéb elemeiről
- a bérfizetés napjáról
- a munkába lépés napjáról
- a rendes szabadság mértékének számítási módjáról és kiadásának szabályairól
- a felmondási idő megállapításának szabályairól

A munkaviszony kezdete a munkába lépés napja, amely lehet a szerződésben meghatározott nap, illetve a szerződéskötés utáni nap.

A munkaszerződés létrejöhet határozott vagy határozatlan időre.

A határozott idejű munkaviszony határozatlanná válik, ha a munkavállaló a munkáltató tudtával további egy napot dolgozik.

Próbaidő: A munkaszerződésben írásban kell kikötni. Mértéke min. 30 nap, max. 3 hónap. Meghosszabbítása tilos! Ez idő alatt bármelyik fél a munkaviszonyt azonnali hatállyal felmondhatja.

8.2 Fogalmak értelmezése

Munkaidő

- munkakezdéstől a munka befejezéséig tart, függetlenül attól, hogy a munkáltató biztosít-e munkát
 mértéke 8 óra → ennél rövidebbet, illetve rendszeresen és jelentős mértékben készenlétet igénylő munkakörben a munkaszerződés v. más munkaviszonyra vonatkozó szabály előírhat /maximum 12 óra/

Munkarend

a munkaidő egyes napokra való elosztását a napi munkaidő kezdési és befejezési

időpontjának rögzítését jelenti
 a beosztást egy héttel és egy hétre előre tudatni kell a munkavállalóval

Pihenőidő

1. Munkaközi szünet

- munkavégzés közbeni étkezésre, tisztálkodásra kell biztosítani
 ha a munkaidő több, mint 6 óra és minden további 3 óra után minimum 20 perc

2. Munkanapok közötti pihenőidő

- munka befejezése és a másnapi munkakezdés közötti idő
- minimum 11 óra, kollektív szerződés esetén minimum 8 óra

3. Munkahetek közötti pihenőidő

- legalább heti 2 nap
- ha az nem tartható, hetente 40 óra pihenő
 munkaidő keret alkalmazása esetén a pihenőnap 2 hetente, kollektív szerződés esetén havonta összevontan is kiadható
 ha a munkáltató vasárnap is működik, havonta egyszer a pihenőnapnak vasárnapra kell esnie.

4. Munkaszüneti nap

- Munka törvénykönyve tételesen rögzíti I. 1, III.15., húsvéthétfő, V.1., pünkösdhétfő, VIII.20., X.23., XI.1, XII.25-26./
- e napokon nem kell dolgozni, kivéve, ha folyamatosan üzemel a munkáltató

Rendkívüli munkavégzés

- a munkaidő-beosztástól eltérő, a munkaidőkereten felüli, illetve a készenlét alatt elrendelt munkavégzés
 nem minősül rendkívüli munkavégzésnek ha a munkavállaló az engedélyezett távollét idejét a munkáltatóval történt megállapodás alapján ledolgozza, nem vehető igénybe terhes nő gyermeke egy éves koráig, férfi, ha egyedül neveli a gyermeket egy éves koráig

Szabadság

1. Rendes

a naptári évben járó hosszabb pihenőidő

alapszabadság minimum 20, maximum 30 munkanap

2: Pótszabadság jár

- életkor alapján /fiatal munkavállaló/
- gyermeknevelés miatt
 munkavállalói fogyatékoság miatt

Kiadása:

- munkavállaló előzetes meghallgatásával a munkáltató határozza meg
- legalább egy hónappal előbb erről értesíteni kell a munkavállalót
 az esedékesség évében kell kiadni.

3. Betegszabadság

betegség miatti keresőképtelenség idejére járó /15 nap évente/
 orvosnak kell igazolni

ezen időszakra távolléti díjának 80 %-a jár

8.3 A munkajogi felelősség formái, a munkáltató és a munkavállaló felelősségének esetei

Munkavállaló kártérítési felelőssége:

- Esetei: I. vétkességen alapuló
 II. megőrzési felelősség

I. Vétkességen alapuló

Kártérítési felelősség akkor terheli a munkavállalót, ha a munkaviszonya keretében az abból eredő kötelezettséget vétkesen megszegve a munkáltató vagyonában kárt idézett elő.

- Fajtái: a.) gondatlan
 károkozás
 b.) szándékos
 károkozás

a.) gondatlan károkozás esetén bizonyos hányadát köteles megtéríten a munkavállaló a kárnak

b.) szándékos károkozás esetén a teljes kár megtérítésére köteles a munkavállaló. Ha

a kárt többen okozták, a közrehatásuk, vétkességük arányában felelnek.

Többek közös, szándékos károkozása esetén az elkövetők felelőssége egyetemleges. (Ebben az esetben a munkáltató dönti el, hogy kitől hajtja be a kárt.)

A megőrzésre átadott dolgokban bekövetkezett hiány esetén a károkozók a munkabérük arányában felelnek.

II. Megőrzési felelősség

Akkor alkalmazható, ha a munkáltató vagyontárgya hiányzik.

- Esetei: visszaszolgáltatá
 si
 leltári

A leltárhiányért a leltárfelelősségi megállapodást kötött munkavállaló vétkességre tekintet nélkül felelősséggel tartozik. A megállapodást írásba kell foglalni.

Corvin köz Oktatási Központ
 1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
 Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

Leltárhiány: az értékesítésre, forgalmazásra, vagy kezelésre szabályszerűen átadott és átvett anyagban, áruban /leltári készlet/ ismeretlen okból keletkezett, a természetese mennyiségi csökkenés és a kezeléssel járó veszteség mértékét /forgalmazási veszteség/ meghaladó hiány.

Munkáltató kártérítési felelőssége

Objektív felelősség (minden esetben)

- a. munkaviszonyal összefüggésben okozott kár esetében illeti meg a munkavállalót a kártérítés
- b. a munkáltató mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy működési körén kívül eső elháríthatatlan okból keletkezett a kár, vagy kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

Kár elemei:

- elmaradt jövedelem (munkavállalónál a munkaviszony alapján felmerülő kár)
- dologi kár az az összeg, amelyet rendkívüli munkateljesítménnyel hárít el
- indokolt költség, amit a munkavállaló hozzátartozója szenved el
- eszmei kár (nem vagyoni)

8.4 A munkaviszony megszűnése és megszüntetése

Megszűnése

1. munkavállaló halálával
2. munkáltató jogutód nélküli megszűnésével
3. határozott idő lejártával
4. közügyektől eltiltott személynek az eltiltás alá eső munkaviszonya a bíróság ítéletének jogerőre emelkedésével

Megszüntetése

- írásba kell foglalni

I. Közös megegyezéssel

felek közös és szabad akaratall bármikor eldönthetik, hogy megválnak egymástól

II. Rendes felmondással

a határozatlan idejű munkaviszonyt a munkavállaló és a munkáltató is megszüntetheti e jogáról sem a munkavállaló, sem a munkáltató érvényesen nem mondhat le, korlátozni e jogot nem szabad

- munkáltató köteles a felmondást megindokolni, csak a munkavállaló képességeivel, munkaviszonyal kapcsolatos magatartás, munkáltató működésével összefüggő ok lehet

felmondási tilalom —> Munka törvénykönyvben meghatározott esetek 790. §/ pl. táppénz időtartama+30 nap alatt nem mondhat fel a munkáltató

felmondási idő 792. §/ -> minimum 30 nap, amely a munkaviszonyban töltött idővel növekszik

- a felmondási idő alatt a munkavállalót minimum a felmondási idő felében fel kell menteni a munkavégzés alól
 a munkáltató rendes felmondása esetén a munkavállalót végkielégítés illeti meg, valamint akkor is, ha a munkáltató jogutód nélkül szűnik meg /pl. felszámolás/ A végkielégítésre való jogosultság feltétele, hogy a munkaviszony a munkáltatónál legalább három éve fennálljon. Mértéke a munkaviszonyban töltött idővel növekszik

III. Rendkívüli felmondással

- kivételes esetben kerülhet rá sor akkor, ha a másik fél a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi
 illetve egyébként olyan magatartást tanúsít, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné teszi, a fentiekől eltérni nem lehet
 a rendkívüli felmondást ennek alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül, legfeljebb azonban az ok bekövetkeztétől számított 1 éven belül lehet gyakorolni, bűncselekmény esetén a büntethetőség elévüléséig

IV. Azonnali hatállyal a próbaidő alatt

- próbaidő alatt bármelyik fél indokolási kötelezettség nélkül a munkaviszonyt azonnali hatállyal /rögtön/ megszüntetheti

8.5 A munkaügyi vita

Két típus: kollektív és egyéni

Kollektív

a munkáltató, valamint az üzemi tanács, a szakszervezet vagy a munkáltató között felmerült egyéni jogvitának nem minősülő munkaviszonnyal összefüggő vita egyeztető tárgyalásnak van helye ez idő alatt - legfeljebb 7 napig - az intézkedést végrehajtani nem lehet

Egyéni

a munkáltató és munkavállaló között, de megindíthatja a szakszervezet és az üzemi tanács is

- békéltető személyt köthetnek ki, az egyeztetést nála kell kezdeményezni, az egyezséget köteles írásba foglalni, a megyeszékhely szerinti városi bíróság mellett működő munkaügyi bíróság jár el
- a keresetet az intézkedés közlésétől számított 30 napon belül kell előterjeszteni az alábbi esetekben:
 1. munkáltató egyoldalú intézkedésével végrehajtott munkaszerződés-módosítással
 2. munkaviszony megszüntetésével, ideértve a közös megegyezésen alapuló megszüntetést is
 3. a rendkívüli felmondással, illetve a munkavállaló kötelezettségszegése miatt alkalmazott jogkövetkezménnyel
 4. a fizetési felszólítással, valamint a kártérítésre - ideértve a leltárihiány megtérítésére -

Corvin köz Oktatási Központ
 1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
 Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

kötelező határozattal kapcsolatban
 A munkáltató által meghozott határozatban a munkavállalót tájékoztatni kell a jogorvoslati lehetőségeiről, továbbá a határozatot meg kell indokolni.

A munkaügyi perben a munkáltatót terheli annak bizonyítása, hogy a felmondásban rögzített indokok valósak és okszerűek.

9. Szerződés

A szerződés legalább kétoldalú egybehangzó megengedett akaratnyilvánítás, amely jogi hatás előidézésére irányul.

A szerződésből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére, és jogosultság a szolgáltatás követelésére.

A szerződés lehet:

- szóbeli (pl: ingó adás-vétel)
- írásbeli (pl: ingatlan tulajdonjogának átruházása)
- ráutaló magatartás (pl: lakás bérlet, szolgáltatás)

A szerződés tárgya: szolgáltatás

- dolog átadása
- tevékenység
- tevékenységtől való tartózkodás

Előszerződés:

A felek abban állapodnak meg, hogy későbbi időpontban egymással szerződést kötnek.

Érvénytelenség.

Ha a szerződés valamilyen fogyatékoságánál fogva a célzott jogi hatás előidézésére nem alkalmas.

Formái.

Semmisség: ha jogszabályba ütközik, ha a jogszabály megkerülésével kötöttek, a jó erkölcsbe ütközik.

Megtámadhatóság: 1 éven belül írásban kell megtámadni

Esetei.

Corvin köz Oktatási Központ
1082. Budapest, Kisfaludy u. 19.
Tel: 786-3952
www.corvinkoz.hu

Minden jog fenntartva.

- tévedés
- közös téves feltevés
- kényszer
- fenyegetés
- megtévesztés
- feltűnő értékaránytalanság